

Avrupa Birliği ve Eğitim

Murat Gürkən GÜLCAN

8. Baskı

Prof. Dr. Murat Gürkan GÜLCAN

AVRUPA BİRLİĞİ VE EĞİTİM

ISBN 978-605-364-083-7

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2023, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı zamanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Eylül 2005, Ankara

8. Baskı: Şubat 2023, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür

Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Kuyrukcu

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin, Avrupa Birliği ile ilişkileri 65 yılı aşkın bir geçmişe dayanmaktadır. Türkiye, Avrupa Ekonomik Topluluğunun 1958 yılında kurulmasından kısa bir süre sonra Temmuz 1959'da Topluluğa tam üye olmak için başvurmuştur. Cumhuriyetimizin kurulmasından bu yana, hatta Cumhuriyet öncesinden başlayan batılılaşma hareketi, ülkemizi özellikle ikinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa merkezli bütün oluşumlara katılmaya yöneltmiştir. Böylece Türkiye, Avrupa Konseyi, OECD ve NATO'ya girmiş ve 20. yüzyılın en iddialı oluşumu olan Avrupa Birliği'ne aday olmuştur.

Avrupa Birliği, üyeleri arasında ortak bir eğitim politikası belirlememiş olmakla birlikte, eğitim konusunda ortak ilkeler ve ortak değerler oluşturulmakta, bunları destekler nitelikte projeler uygulamaya konulmakta veya AB organlarınca bazı kararlar alınmaktadır. Avrupa Birliği'ne adaylık sürecinde Türk Eğitim Sistemi'nin yapısal sorunları olarak ortaya çıkan konuların zaman içinde çözümlenebilmesi, söz konusu projelere katılmaya ve ortak değerlere dayalı eğitim politikaları geliştirmeye de bağlıdır.

Eğitimde iş birliği Avrupa'nın olduğu kadar Dünya'nın gündemini de sık sık meşgul etmekte, eğitim ve kültür konularında özgünlüğün korunarak ortak değerler oluşturulması giderek önem kazanmaktadır. Buna örnek olarak Herkes İçin Eğitim olarak dilimize çevrilen EFA konferansları gösterilebilir. EFA kapsamında dünyanın her bölgesinden eğitim bakanları 1999 yılında Dakar'da bir araya gelerek her yıl geliştirilmek üzere bir rapor hazırlamışlardır. Konferansa katılan ülkelerin hazırladıkları ulusal değerlendirme raporlarında herkes için eğitim kapsamında ulaşılması planlanan hedeflere yer verilmiştir.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne adaylık sürecinde, pek çok konuda olduğu gibi eğitim konusunda da çalışmaların yoğunlaşmasına neden olmuştur. İşte bu kapsamda, yazarın ilgisi de Avrupa Birliği'ne adaylık sürecinde Türk Eğitim Sistemi'nin yapısal sorunlarında odaklaşmıştır.

Kitap, birincisi Avrupa Birliği'ne Adaylık Sürecinde Türk Eğitim Sistemi'nin yapısal sorunları ve ikincisi ise Avrupa Birliği'ne Adaylık Sürecinde Türk Eğitim Sistemi Yapısal Uyum Modeli geliştirilmesi ve uygulayıcıların görüşlerine sunulması olmak üzere iki amaç üzerine kurulmuştur.

Eğitim ve kültür konusu yakın zamana kadar her ülkenin, hatta bazı Avrupa ülkelerinde her eyaletin ve topluluğun değerlerine sadık kalarak geliştirdiği bir alan olarak görülürken, son yıllarda Avrupa Birliği'nin bir siyasal birliğe doğru gelişmesine paralel olarak "ortak değerler" den söz edildiği gözlemlenmektedir. Avrupa Birliği organlarında "ortak yaşam alanı Avrupa", "tek bir Avrupa için eğitim", veya "Avrupa yurttaşlığı" gibi sloganlar son yıllarda daha çok duyulmakta ve belgelere de yansıtılmaktadır.

Avrupa'nın ortak değerleri ve Türkiye'nin Avrupa Birliği adaylığı pek çok konuda olduğu gibi eğitim konusunda da oldukça uzun bir yol olarak görülmektedir. Bu kapsamda yapısal değişikler başta olmak üzere örgün ve yaygın eğitimde disiplin alanları ve disiplinler arası ilişkiler, denklikler ve tanıma, ğretim programlarında içerik, yöntem ve teknikler ile ğretim materyallerinin yeniden hazırlanması kanımca sadece bir başlangıç sayılabilir. Diğer taraftan AB eğitim programlarından genel eğitim Socrates, mesleki eğitim Leonardo da Vinci ve Avrupa için Gençlik programlarına katılma ve mesleki eğitimde ortak standartlar ve tanımlar AB'ne uyumda eğitim alnında uzun ve yorucu çalışmalar gerektirmektedir. Ayrıca başta ğretmen olmak üzere ğretim sürecindeki aktörlerin (ğretmen, veli, ğrenci, danışman, yönetici, denetici, vb.) rolleri yeniden tanımlanacak, ğretmen yeterliklerinin alana yansımaları ise uzun bir zaman alacak bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Doktora alışmaları sırasında elde edilen belge, bilgi ve verilerin bir kitap olarak yayınlanmasının uygun olacağı konusundaki cesaretlendirme ve ynlen-dirmesi nedeniyle tez danışmanım Prof. Dr. Ali Balcı bir bakıma elinizdeki eserin fikir babasıdır.

İlk baskısının üzerinden bir kaç yıl geçtikten sonra güncellenerek baskıya hazırlanan ikinci baskının AB ve eğitim konularındaki soruların çözümünde sınırlı bir bakış açısı getirmesi ve AB süreci konusundaki çalışmalarda yararlanılması dileğiyle başta doktora tez danışmanım Prof. Dr. Ali Balcı olmak üzere, Prof. Dr. İnyet Pehlivan, Prof. Dr. Kasım Karakütük, Prof. Dr. Hüseyin Başar, ve Prof. Dr. Nezahat Güçlü ve Doç. Dr. şener Bykztrk ayrıca çalışmalara destek veren herkese teşekkür ediyorum.

Kitabın nc baskısı yapılırken ilk baskının üzerinden on yıldan fazla bir zaman geçtiği anlaşılmaktadır. Bu süre içerisinde dünyada ve Türkiye'de pek çok şey değişmiştir. AB ile müzakerelere başlanmış ancak beklendiği kadar hızlı ilerleme olmadığı görülmüştür. AB ile ilişkilerin seyri bakımından da inişler ve ıkışlar olmuştur.

Ayrıca Türk Milli Eğitim Sistemi'nde de büyük değişimler olmuştur. Bunlardan biri MEB rgt yapısındaki değişim, diğeri ise zorunlu eğitim sresinin 12 yıla çıkarılması olmuştur.

Bu süreç dinamik bir süreçtir; kitapta yer alan pek çok konu da zaman içinde değişime uğrayacaktır. Bu bakımdan okuyucunun kitabın basım tarihini dikkate alarak bir değerlendirme yapması uygun olacaktır. Tüm okuyuculara başarı ve mutluluklar diliyor, kitabın araştırmacıları, konu alanı uzmanlara ve tüm okuyuculara yararlı olmasını diliyorum.

Prof. Dr. Murat Gürkan Gülcan

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

GİRİŞ	1
-------------	---

2. BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN TARİHÇESİ

Avrupa Birliği Doğuyor (9 Mayıs 1950)	9
Paris Anlaşması (Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu)	9
Roma Antlaşmaları	9
Yaounde ve Lome Anlaşmaları (20 Temmuz 1963)	10
Füzyon Antlaşması	10
Gümrük Birliği	10
Avrupa Topluluğu'nun Genişlemesi	11
Avrupa Parlamentosu'na İlk Doğrudan Seçimler (7-10 Haziran 1979)	12
Avrupa Birliği Günü (9 Mayıs 1985)	12
Tek Avrupa Senedi: 17 Şubat 1986	12
Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları (1 Kasım 1993:Avrupa Birliği)	12
Schengen Anlaşması	12
Avrupa Akdeniz Ortaklığı	13
Avrupa Birliği 2010	13

3. BÖLÜM

TÜRKİYE-AVRUPA BİRLİĞİ İLİŞKİLERİ

Ankara Antlaşması (1963 Ortaklık Antlaşması)	16
Katma Protokol	16
1976 Erteleme, 1978 Dondurma Kararları	17
12 Eylül 1980: İlişkiler Kesiliyor	17
Üyelik Başvurusu	17
Uyum Anlaşmaları-Protokolleri	18
Tam Üyelik Başvurusu	19
1 Ocak 1996: AB-Türkiye Gümrük Birliği	20
Köln Zirvesi(3-4 Haziran 1999)	20
Helsinki Zirvesi (10-11 Aralık 1999)	20

Laeken Zirvesi (14-15 Aralık 2001)	21
Sevilla Zirvesi (Haziran 2002)	22
Kopenhag Zirvesi (12-13 Aralık 2002)	22
Tam Üyelik Müzakereleri	22
Türkiye-AB İlişkilerinde Önemli Tarihler Kronolojisi	22
Türkiye'nin Katılım Stratejisi	32

4. BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN EĞİTİM POLİTİKASI VE EĞİTİM PROJELERİ

Avrupa Birliği Eğitim Projeleri	42
AB Hayat Boyu Öğrenme Programı 2007-2013	44
Hayat Boyu Öğrenme Programı (II. Dönem 2007-2013)	46
Hayat Boyu Öğrenme Programlarının Gerekçeleri	48
Hayat Boyu Öğrenme Programı Hedefleri	48
Avrupa Birliği 2014-2020 Programları ve Erasmus Plus	57
Erasmus Plus 2014-2020	57

5. BÖLÜM

EĞİTİMLE İLGİLİ ÖNERİLER VE KARARLAR

Eğitimin Değerlendirilmesinde ve Avrupa İş Birliği	61
Lizbon Stratejisi- Yaşam Boyu Öğrenme Bildirisi	61
Demokratik Yurttaşlık Eğitimi (Bakanlar Komitesinin Önerisi, 2002-2004)	64
Sofya Konferansı- Yetişkin Eğitimi	65
Avrupa Eğitim Bakanları Konferansı	66
Eğitim ve Öğretim 2020 Çalışma Programı	68
AB 2020 Stratejisi ve Eğitim ve Öğretim	70
Mesleki Yeterlilik Kurumu	71
Eğitim ve Kültür Alanında Türkiye'nin Katılım Sağladığı Birlik Programları	71

6. BÖLÜM

TÜRKİYE ULUSAL PROGRAMI VE İLERLEME RAPORLARINDA EĞİTİM

Avrupa Birliği İlerleme Raporları	73
1998 Düzenli Raporunda Eğitim	74
1999 Düzenli Raporunda Eğitim	74

2000 Yılı İlerleme Raporu.....	74
2001 Yılı İlerleme Raporu.....	75
2002 Yılı İlerleme Raporu.....	75
2003 Yılı İlerleme Raporu.....	75
2004 Yılı İlerleme Raporu.....	77
2005 Yılı İlerleme Raporunda Eğitim	79
2006 Yılı İlerleme Raporunda Eğitim	80
2007 Yılı İlerleme Raporunda Eğitim	81
2008 Yılı İlerleme Raporunda Eğitim	83
2009 Yılı İlerleme Raporunda Eğitim	84
Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Eğitim	86
AB'ye Katılım Sürecinin Etkileri	87
AB Müktesebatının Eğitim Sistemine Dolaylı Etkileri.....	89
Eğitimde Avrupa Boyutu.....	90
2010 Yılı İlerleme Raporunda Eğitim	90
2011 Yılı İlerleme Raporunda Eğitim	91
2012 Yılı İlerleme Raporunda Eğitim	93
2013 Yılı İlerleme Raporunda Eğitim	94
2014 Yılı İlerleme Raporunda Eğitim	96
2015 Yılı İlerleme Raporunda Eğitim	97

7. BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ EĞİTİM SİSTEMLERİ

Almanya Eğitim Sistemi	99
Avusturya Eğitim Sistemi	109
Belçika Eğitim Sistemi	121
Birleşik Krallık (İngiltere) Eğitim Sistemi	129
Danimarka Eğitim Sistemi	138
Hollanda Eğitim Sistemi	144
Finlandiya Eğitim Sistemi	152
Fransa Eğitim Sistemi	158
İrlanda Eğitim Sistemi	168
İspanya Eğitim Sistemi.....	174
İsveç Eğitim Sistemi	181
İtalya Eğitim Sistemi	188

Lüksemburg Eğitim Sistemi	196
Portekiz Eğitim Sistemi	203
Yunanistan Eğitim Sistemi	210

8. BÖLÜM

AB ÜLKELERİ VE TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ KARŞILAŞTIRMASI

Genel Amaçlar Bakımından Karşılaştırma	219
Örgüt Yapısı ve Eğitim Yönetimi Bakımından Karşılaştırma	222
Okutulan Zorunlu Dersler Bakımından Karşılaştırma	225
Finansman ve Denetim Bakımından Karşılaştırma	228
Eğitim Finansmanı Bakımından Karşılaştırma	229
Eğitim Denetimi Bakımından Karşılaştırma	229

9. BÖLÜM

AB SÜRECİNDE TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN YAPISAL SORUNLARI

Türk Eğitim Sistemi Avrupa Birliği Uyum Modeli	238
Milli Eğitim Bakanlığı Örgüt Yapısı	238
Merkez Örgütü Yapısı	238
Taşra Örgütü Yapısı	257
Okul Sistem Yapısı	263
Yatırım ve Bütçe	264
Eğitim Personeli	264
KAYNAKÇA	267

Kısaltmalar

AB:	Avrupa Birliği
AET:	Avrupa Ekonomik Topluluğu
AGİK:	Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı
DİE :	Devlet İstatistik Enstitüsü
DPT:	Devlet Planlama Örgütü
ABGS:	Avrupa Birliği Genel Sekreterliği
APE:	Avrupa Para Enstitüsü
AYB:	Avrupa Yatırım Bankası
BAB:	Batı Avrupa Birliği
EPB:	Ekonomik ve Parasal Birlik
KHK:	Kanun Hükmünde Kararname
İŞKUR:	Türkiye İş Kurumu
UP:	Ulusal Program
EFA:	Yaşam boyu öğrenme (Herkes için eğitim)
EAEA:	Avrupa Yetişkin Eğitimi Derneği
CONFINTEA:	Dünya Yetişkin Eğitimi Konferansı
ECOFIN:	Ekonomi ve Maliye Bakanları Konseyi
ECTS:	European Credit Transfer System
EFTA:	Avrupa Serbest Ticaret Alanı
EEA:	Avrupa Ekonomik Alanı

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Avrupa Birliği'nin kuruluşu, İkinci Dünya Savaşı sonrası, Avrupa'da kalıcı bir barış sağlamak amacına dayanır. Bu amaçla, Fransız Dışişleri Bakanı Robert Schumann öncülüğünde, 18 Nisan 1951 yılında Paris'te, Fransa, Almanya, İtalya, Belçika, Hollanda, Lüksemburg tarafından, Paris Antlaşması imzalanarak, Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT) kurulmuştur. Bu kurumun faaliyetlerinin başarıya ulaşması üzerine, bu altı ülke, Roma'da 25 Mart 1957 tarihinde Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu'nu (EURATOM) ve Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu (AET) da kurmuştur. Daha sonra bu üç topluluk birleştirilmiştir.

İngiltere, Danimarka ve İrlanda 1973 yılında, Yunanistan 1981 yılında, İspanya ve Portekiz 1986 yılında, Avusturya, Finlandiya ve İsveç 1995 yılında, Avrupa Birliği'ne katılmıştır. Bu devletler arasında, serbest dolaşım denilen bir sistem bulunmaktadır. Bu sistemle, üye ülkelerin vatandaşları, vize zorunluluğu olmadan sadece pasaport veya kimlik göstererek bir diğer ülkeye iş aramaya gidebilir, çalışma izni zorunluluğu olmadan herhangi bir işte çalışabilir, bu amaçla söz konusu devlet topraklarında ikamet edebilir ve bulunduğu devletteki vatandaşlarla eşit çalışma ve ücret olanaklarından yararlanabilirler.

Bunlara ek olarak, üye ülkeler, sanayi, enerji, ulaştırma, tarım, balıkçılık, tüketici sorunları, sosyal ve bölgesel politika, çevre, eğitim, bilim ve teknoloji gibi alanlarda birbirleriyle eşgüdüm içinde çalışmakta ve ortak politikalar geliştirmektedir.

Birleşik bir Avrupa'nın kurulması, hiç şüphesiz, 20. yüzyılın en büyük tarihsel girişimlerinden biridir. Bu girişim, uygarlığımızın benimsediği, barışın korunması, ekonomik ve sosyal ilerleme, insana saygı ve haklının güçlü üzerindeki üstünlüğü gibi pozitif değerler üzerinde yükselmektedir ve bu sürecin 50 yılı aşkın dönem içinde, bazı kriz anları olmuş, fakat büyük başarılar da elde edilmiştir.

Avrupa, yüzyıllardan beri var olmakla birlikte, bütünleşme ile ilgili kurallar ve kurumların yokluğunda, onu birleştiren öğeler, geçmişteki trajedileri önlemek için yetersiz kalmıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonra başlayan birlik projesi hâlâ çok yenidir. Geçmişte, Avrupa birliğine yönelik çabalar, bir grubun diğeri üzerinde hakimiyetine dayanmış, bu girişimler başarılı olamamıştır. Çünkü yenilenlerin her zaman özgürlüklerini geri kazanmak gibi bir özlemi olmuştur.

Bugünün hedefi ise tümüyle farklıdır: Özgürlüğe ve onu oluşturan tüm insanların kimliğine saygılı bir Avrupa inşa etmek temel hedeftir. Avrupa, ancak halklarını birleştirerek, dünyada olumlu bir rol oynayabilir.

Avrupa'yı, bir yandan coğrafî bir bütünlük içinde, Avrupalı her yurttaş için serbest dolaşılabilir ortak bir yurt yapma çabaları sürerken, diğer taraftan siyasi, hukuki ve ekonomik bütünleşmesini tamamlama çalışmaları sürdürölmektedir. Bu bütünleşme süreci içerisinde Türkiye'nin yeri hep tartışılmalı bir konu olarak süregelmiştir.

Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasındaki ilişkiler, Avrupa Topluluğu ile 12 Eylül 1963 tarihinde imzalanan Ankara Anlaşması ve 1 Ocak 1973 tarihinde uygulamaya konan Katma Protokol ile düzenlenmiş olup Gümrük Birliğinin 1 Ocak 1996 tarihinde yürürlüğe konması ile ivme kazanmıştır. Türkiye, bu güne kadar Gümrük Birliğinin gereklerini eksiksiz olarak yerine getirmiştir. Dış ticaretinin yarısını AB ile gerçekleştirmekte olan Türkiye, gümrük birliği çerçevesinde gösterdiği performansla, ekonomik dinamizmini kanıtlamıştır.

Ankara Anlaşmasının 28'inci maddesinde de ifade edildiği gibi, AB'ye üye olma hedefini de kapsayan bu ilişki AB'nin genişleme sürecine girmesi ve Helsinki Zirvesinde Türkiye'nin aday ülke ilan edilmesi ile birlikte yeni bir boyut kazanmıştır. 10-11 Aralık 1999 tarihinde gerçekleştirilen Zirvede Türkiye'nin, oy birliği ile ve diğer ölkelerle eşit koşullarda AB'ye aday ülke olarak kabul edilmesi, ölkemiz açısından son derece önemli bir gelişmedir. Zirvede, üyelik için gerekli olan reformları gerçekleştirmesi kapsamında, "Katılım Öncesi Strateji"nin geliştirilmesi ve Kopenhag Kriterleri'ne (ekonomik ve siyasi) uyum sağlamak üzere, Türkiye'nin AB müktesebatını üstlenmesine yönelik olarak bir "Ulusal Program" hazırlanmıştır.

Helsinki'de 1999 yılının son ayında yapılan toplantıda, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne giriş için adaylığının kabul edilmesiyle yeni bir döneme girilmiştir. Ancak, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam olarak girebilmesi için siyasal, sosyo-ekonomik ve kültürel pek çok alanda yükümlölüklerini yerine getirmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda istenen gerekliliklerin yerine getirilmesi için değişik alanlarda bir takım düzenlemeler yapılmaya başlanmıştır. 2000 yılı sonunda hazırlanan; 2001'de ve 2008'de yeniden düzenlenen Türkiye Ulusal Programı 35 başlık altında belirlenen değişme ve gelişmeleri içermektedir.

Kopenhag kriterlerinin ekonomik kısmını oluşturan, sağlıklı ve AB'nin rekabetçi piyasa koşullarına uyum gösterebilecek bir piyasa ekonomisinin tesisi konusu da, Türkiye'nin önemle üzerinde durduğu bir husus olarak belirtilmektedir. Bu çerçevede, büyük bir dinamizme sahip olan ülkemiz ekonomisinin bir süredir içinde bulunduğu yapısal sorunların çözümünde başarılı düzenlemeler yapmıştır. Ülkemizin refah düzeyinin artırılması amacıyla, izlenmekte olan ekonomik politika, yüksek enflasyonu ve yüksek faizleri aşağıya çekmek için alınan önlemler, olumlu sonuçlarını vermeye başlamıştır. Enflasyonun kabul edilebilir düzeylere indirilmesi ile birlikte Türkiye, ekonomik olduğu kadar sosyal açıdan da gerekli atılımları yapabilecek rahatlığa kavuşacaktır.

Bu gelişmeler çerçevesinde, taraflarca gerçekleştirilecek çalışmalar kapsamında üyelik sürecinde AB'nin Türkiye'den beklentilerini içermekte olan Katılım Ortaklığı Belgesi, 8 Kasım 2000 tarihinde AB Komisyonu tarafından yayınlanmıştır.

Söz konusu Belge, "Amaç ve İlkeler"den oluşan giriş bölümüyle, siyasi-ekonomik ölçütleri ve yapılması gereken işlemleri sıralayan "Kısa" ve "Orta Vadeli" öncelikler bölümlerinden oluşmaktadır. Amaç ve İlkeler Bölümü, Türkiye'nin adaylığını belirleyen Helsinki Zirvesi kararlarının ilgili bölümlerini esas almaktadır. Bu bağlamda, Helsinki zirve kararlarındaki siyasi diyalogun öğeleri teyit edilmektedir. Kısa ve Orta Vadeli Öncelikler bölümlerinde ise, tam üyelik sürecinde Türkiye'nin yerine getirmesi gerekli çalışma ve düzenlemeler bir takvim çerçevesinde belirlenmiş olmaktadır. Yine söz konusu belgede, kısa ve orta vadeli önceliklerin yerine getirilmesi hususunun, Türkiye-AB Ortaklık Anlaşması'nda oluşturulan mekanizmalar çerçevesinde izlemeye ve değerlendirmeye tabi tutulacağı ifade edilmekte ve bu kapsamda, Katılım Ortaklığında öngörülen hedeflerin yerine getirilmesine yönelik olarak sağlanacak AB mali katkısının söz konusu değerlendirmelere göre gözden geçirilebileceği belirtilmektedir.

Hazırlanmış olan Ulusal Programda; AB müktesebatına uyum sağlanması için Türk mevzuatında ne gibi değişikliklere ve yeniliklere ihtiyaç olduğu, uyum konusunda gerekli insani ve mali kaynakları, katılım ortaklığı belgesinde yer alan önceliklerin yanı sıra, Türkiye'nin uyum için gerekli gördüğü kendi öncelikleri ve bu önceliklerin yerine getirilmesi için düzenlenmiş bir takvim yer almaktadır.

Türkiye tarafından hazırlanan 2001, 2003 ve 2008 yıllarına ait Ulusal Programlar ile Türkiye'nin beş yıllık dönemlerdeki öncelik ve hedeflerinin tespit edildiği beş yıllık kalkınma planlarında yer alan ana ilkeler ve hedefler birbiriyle uyumlu ve birbirini tamamlayıcı niteliktedir. Bu çerçevede 2007 – 2013 yıllarını kapsayan IX. Beş Yıllık Kalkınma Planı ile 2008 yılı Ulusal Programının Eğitim ve Kültür başlığında yer alan hedef ve ilkeler de birbiriyle paraleldir.

Avrupa Birliği 65 yıl önce beş ülke tarafından ortak kömür ve elik üretmek amacıyla kurulmuş, geçen sürede ekonomik, sosyal, kültürel, hukuk ve siyasal alanlarda iş-birliği ve ortak politikalar geliştirmeye dayalı olarak gelişmiş, 2007 yılında Bulgaristan ve Romanya'nın, 2013 te Hırvatistan'ın katılmasıyla ye sayısı 28'e çıkmıştır.

Avrupa Birliği, bu gün altı temel organı, 10'u aşkın alt organı ve onlarca alt komisyon ve birimi olmak üzere, 20. yüzyılın en büyük uluslar üstü birliği haline gelmiştir.

Hayatın hemen her alanında, Birliğin aldığı kararlar, ortaklık koşullarına uygun olarak Birlik yesi ülkelerce uygulanmaktadır. ye devletler Avrupa Komisyonu ve Avrupa Parlamentosu'nda temsil edilmekte ve alınan kararlara katılmaktadırlar.

Birliğin, sanayi, enerji, ulaştırma, tarım, balıkçılık, sosyal ve bölgesel politikaları, evre, eğitim, bilim ve teknoloji alanlarına ilişkin kurum ve kuruluşları, kurumlar arası eşgüdüm, birlik dış uygulamalara yönelik iş ve işlemler ile projeleri sürekli geliştirilmekte, uygulama sonuçları yapılan zirvelerde ve toplantılarda değerlendirilmektedir.

Avrupa Birliği ye ülkelerinde ve aday ülkelerinde "eğitim ve kültür" zerk alanlar olarak ayrı tutulmakta, her ülkenin hatta her eyaletin kendine özgü eğitim sistemi ve kültür politikası korunmakta ve desteklenmektedir. Ancak, eğitimde fırsat ve olanak eşitliği, her yerde eğitim, yaşam boyu öğrenme, insan haklarına dayalı eğitim ve zorunlu eğitimde ortalama 9-12 yıllık bir dönem, ilgi ve yeteneklere göre yönlendirme ve Avrupa yurttaşı yetiştirme ilkelerine dayalı insan yetiştirme, Avrupa Birliği eğitim politikalarında esas alınmaktadır.

Türk Eğitim Sistemi'nin AB sürecinden nasıl etkileneceği sorusu burada önemlidir. Bu sorunun cevabı Türkiye açısından Avrupa Birliği'ne geçişle yaşanacak gelişmeleri göz önünde bulundurarak vermek gerekir. Çünkü, Avrupa Birliği içinde yer aldıktan sonra Türkiye'de her açıdan köklü değişikliklerin yaşanacağı açıktır. Bütün bu değişiklikler eğitime duyulan talebin yönünü ve içeriğini değiştirecektir.

AB'nin kuruluşu ile "Tek Avrupa İçin Eğitim" ilkesi de benimsenmiştir. Avrupa Birliği vatandaşı olması beklenen Türk insanının ait olacağı beklenen yeni yapılanmanın ihtiyaçlarına ve değerlerine göre donanım kazanması gerekmektedir. Bu donanımı kazandırmak ise en başta eğitim kurumlarının görevidir. Dolayısıyla, eğitim kurumları, bireyleri sadece ulusal ihtiyaçlarına göre değil, aynı zamanda Avrupa'nın ihtiyaçlarını da dikkate alarak yetiştirmelidir. Diğer taraftan okulları, yönetim biçiminden program içeriğine kadar Avrupa Birliği vatandaşlarına da hitap edecek şekilde düzenlemek gerekmektedir. Yapılacak düzenlemelerle, Avrupalı bir öğrencinin isterse Türkiye'de öğrenim görebilmesine olanak sağlanmalıdır. Bu da eğitim sisteminin yeniden gözden geçirilmesini, okulların programlarında ortak uygulamalara yer verilmesini ve diplomaların karşılıklı tanınmasını gerektirmektedir.